

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 § i lagen om aktiesparkonton

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 § i lagen om aktiesparkonton (RP 44/2023 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande och till finansutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- finansutskottet FiUU 7/2023 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Paula Kirppu, finansministeriet
- verkställande direktör Sari Lounasmeri, Börsstiftelsen i Finland
- chefsjurist Teija Miller, Finanssiala ry
- skatteexpert Saara Hietanen, Finnwatch rf
- ledande sakkunnig Ville Kajala, Centralhandelskammaren
- verkställande direktör Anne Horttanainen, Pääomasijoittajat ry
- ordförande Karri Salmi, Finlands Aktiesparare rf
- professor Jaakko Ossa.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finansinspektionen
- Finlands Bank
- Skatteförvaltningen
- Konkurrens- och konsumentverket
- Kalevi Sorsa Stiftelsen
- Nasdaq Helsinki Oy
- FINE Försäkrings- och finansrådgivningen
- Skattebetalarnas Centralförbund rf.

Betänkande EkUB 9/2023 rd

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om aktiesparkonton ändras. Maximigränsen för de insättningar som kan göras på ett aktiesparkonto höjs från nuvarande 50 000 euro till 100 000 euro.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2024 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2024.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och mål

Det föreslås att lagen om aktiesparkonton (680/2019) ändras så att maximigränsen för insättningar på aktiesparkontot höjs från nuvarande 50 000 euro till 100 000 euro. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2024 och avses bli behandlad i samband med den.

I enlighet med det mål som skrivits in i regeringsprogrammet syftar förslaget till att uppmuntra ägande och förbättra möjligheten för alla finländare att nå välbefinnande. Målet är att förbättra småinvesteringarnas ställning och skapa incitament för långsiktigt sparande och placeringar. Förslaget är också avsett att förbättra hushållens ekonomiska kunskaper och stärka förmågan att ta hand om sin egen ekonomi och att förstå möjligheterna och riskerna med sparande och investeringar.

Finansutskottet har lämnat utlåtande (FiUU 7/2023 rd) om propositionen. Beskattningen av insättningar på aktiesparkonton är förenad med en så kallad uppskovsförmån, varvid investeringsobjekt kan bytas ut utan skattepåföljder, och avkastningen av placeringsverksamheten beskattas först när medlen tas ut från kontot. I propositionen föreslås inga ändringar i skattebehandlingen av aktiesparkonton. Ekonomiutskottet fokuserar i likhet med finansutskottet på förslaget om att höja insättningsgränsen och tar också upp några enskilda detaljer som framkommit under behandlingen av förslaget.

Höjning av insättningsgränsen

Ekonomiutskottet välkomnar höjningen av insättningsgränsen för aktiesparkonton från 50 000 euro till 100 000 euro i enlighet med propositionen. Förslaget förbättrar småinvesteringarnas ställning och skapar incitament för långsiktigt sparande och placeringar. Utskottet påpekar liksom finansutskottet att aktiesparkontot som instrument för investering har varit i bruk först några år nu. Även om insättningarna på största delen av aktiesparkontona för närvarande är ganska små, blir den föreslagna högre insättningsgränsen ett incitament för långsiktigt sparande och får således sannolikt betydelse i fråga om allt fler aktiesparkonton.

Enligt Finlands Banks statistik publicerad den 9 november 2023 finns över 110 miljarder euro av hushållens finansiella tillgångar på bankkonton och ungefär två tredjedelar av tillgångarna finns på brukskonton med så gott som nollränta. Utskottet anser att aktiesparkonton med tillräckligt

Betänkande EkUB 9/2023 rd

hög insättningsgräns är ett viktigt verktyg för att styra hushållens finansiella tillgångar från bankkonton med låga räntor till kapitalmarknaden och i synnerhet till investeringar som behövs för tillväxt och ren omställning. Exempelvis har Europeiska kommissionen uppskattat att det behövs ytterligare investeringar på cirka 700 miljarder euro per år i EU för att målen för EU:s viktigaste projekt för att främja en ren omställning ska kunna uppnås. Merparten av dessa investeringar måste finansieras med privat kapital.

De flesta sakkunniga förespråkar en höjning av insättningsgränsen för aktiesparkonton. I några sakkunnigyttanden motsätter man sig dock förslaget och anser att aktiesparkontot ökar ojämlikheten, urholkar Finlands skattebas och att en höjning av insättningsgränsen inte heller förbättrar medborgarnas ekonomiska kunnande.

Andra frågor som gäller aktiesparkontots användningsområde

Sakkunniga lyfter fram en rad utvecklingsbehov i anslutning till aktiesparkonton. I många yttranden föreslås det att placeringsobjekten för aktiesparkonton utvidgas från aktier till att omfatta också andra börsnoterade instrument, vilket skulle möjliggöra en bättre riskspridning. I en del av yttrandena ses insättningsgränsen som över huvud taget onödig. Dessutom föreslås ändringar i skattebehandlingen av aktiesparkonton. Ekonomiutskottet instämmer här i finansutskottets utlåtande och konstaterar att dessa frågor bör granskas separat, eftersom förslagen inte ingår i den aktuella propositionen och deras konsekvenser inte har bedömts tillräckligt.

Utvidgning av uppsägningsgrunderna för aktiesparkonton

I ett sakkunnigyttande föreslås det att lagen om aktiesparkonton ändras så att aktiesparkontot kan sägas upp utan att en skriftlig anmärkning ges, om kunden har använt tjänsteleverantörens tjänster för olagliga ändamål eller gjort sig skyldig till brott mot tjänsteleverantören. Likaså ska ett aktiesparkonto kunna sägas upp utan skriftlig anmärkning, om anmälan äventyrar iakttagandet av annan lagstiftning eller om det enligt annan lagstiftning är förbjudet att göra anmälan. Till stöd för förslaget hänvisas det i ett sakkunnigyttande till annan finanslagstiftning som möjliggör uppsägning utan skriftlig anmärkning i sådana situationer som avses ovan.

Enligt finansministeriets skriftliga svar av den 22 november 2023 behövs det en omsorgsfull utredning av möjligheten att det uppstår situationer som lyfts fram i sakkunnigyttandet, sambandet med annan finansmarknadsrelaterad lagstiftning och konsekvenserna av den föreslagna regleringen innan man kan ta ställning till behovet av den reglering som föreslås i sakkunnigyttandet och till det exakta innehållet i den eventuella nya regleringen. Ekonomiutskottet instämmer i den åsikt som framförts i finansministeriets svar och konstaterar att det inte är möjligt att ta ställning till förslaget i detta sammanhang. Utskottet konstaterar dock att den frågeställning som lyfts fram i sakkunnigyttandet bör beaktas i kommande lagstiftningsprojekt som gäller finansmarknaden.

Ändringar i 17 § i lagen om aktiesparkonton

Under riksdagsbehandlingen av propositionen har det framkommit att en höjning av insättningsgränsen för aktiesparkonton förutsätter en ändring också i 17 § i lagen om aktiesparkonton, som

Betänkande EkUB 9/2023 rd

gäller tillsyn och administrativa påföljder. Ekonomiutskottet anser att 2 mom. bör ändras så att insättningsgränsen för aktiesparkonton enligt förslaget till 5 § är 100 000 euro.

DETALJMOTIVERING

Lagrubriken. Utskottet föreslår en teknisk ändring i lagens rubrik.

Ingressen. Utskottet föreslår tekniska ändringar i ingressen till lagförslaget.

17§. Tillsyn och administrativa påföljder. Utskottet föreslår att 17 § 2 mom. ändras. Ändringen behövs på grund av ändringen i 5 §.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 44/2023 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 5 och 17 § i lagen om aktiesparkonton

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om aktiesparkonton (680/2019) 5 § 1 mom. och 17 § 2 mom. som följer:

5 §

Inbetalningar på aktiesparkonto, betalning av avkastning på sparmedlen och uttag av sparmedel

En tjänsteleverantör får med stöd av ett avtal om aktiesparkonto på aktiesparkontot ta emot penningmedel upp till ett belopp på högst 100 000 euro. Medlen ska tas emot på ett i avtalet specificerat personligt penningkonto, det vill säga ett aktiesparkonto. Medlen kan investeras i sådana investeringsobjekt som anges i 6 §. Investeringsobjekten förvärvas i spararens namn.

— — — — —

Betänkande EkUB 9/2023 rd

17 § (Ny)

Tillsyn och administrativa påföljder

Sådana i 40 § 1 mom. i lagen om Finansinspektionen (878/2008) avsedda bestämmelser i fråga om vilka det för försummelse eller brott mot bestämmelsen påförs en påföljdsavgift, är överskridning av den gräns på 100 000 euro som föreskrivs i 5 § 1 mom. i denna lag, bestämmelserna i 10 § om bokföring av aktiesparkonton samt försummelse av bestämmelsen i 11 § 1 mom. 7 punkten om att inhämta spararens försäkran i avtalet om aktiesparkonto.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 24.11.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sakari Puisto saf
vice ordförande Ville Kaunisto saml
medlem Kaisa Garedeu saf
medlem Lotta Hamari sd
medlem Antti Kangas saf
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Helena Marttila sd
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Juha Viitala sd
ersättare Pauli Aalto-Setälä saml
ersättare Juha Mäenpää saf
ersättare Jorma Piisinen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Johanna Rihto-Kekkonen.

Betänkande EkUB 9/2023 rd

Reservation

Reservation

Motivering

I regeringens proposition RP 44/2023 rd till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 § i lagen om aktiesparkonton föreslås det att den maximala insättningsgränsen för aktiesparkonton höjs från 50 000 euro till 100 000 euro vid ingången av 2024.

När Sipiläs regering stiftade lagen om aktiesparkonton 2018 motsatte sig SDP propositionen. Vi ansåg då och anser fortfarande att aktiesparkontot inte bidrar till de uppställda målen om välbefinnande och utökad sparande. Det skapar en lucka i skattebasen, ökar den ekonomiska ojämlikheten och gör det mer komplicerat att investera. Nackdelarna med propositionen ser ut att vara större än de eventuella fördelarna.

För investeringarna är fördelen med aktiesparkonton att de skatter som betalas på avkastningen i vissa situationer är lägre, när avkastningen tas ut från aktiesparkontot. En eventuell fördel är att de utdelningar och försäljningsvinster som inflyter på ett aktiesparkonto inte beskattas när inkomsterna uppkommer, utan först när inkomsterna tas ut från aktiesparkontot. Denna vinst blir ofta obetydlig även efter ett långvarigt innehav, om investeringarna och avkastningen på dem inte är stora. Vid genomsnittliga investeringar på några tusen euro kan nyttan vara till exempel några få euro per månad ännu efter tio år. Fördelarna med ett aktiesparkonto försvåras också av att avkastningen från kontot påförs högre skatt, det vill säga full skatt på kapitalinkomst, medan en del av vinstutdelningen och vinsterna från försäljningen av aktier som ägs direkt är undantagna från skatten på kapitalinkomst.

Problemet med aktiesparkonton visar sig i att avkastningen från kontona i vissa situationer helt och hållet lämnas utanför beskattningen. Detta gäller situationer där tillgångarna på aktiesparkontot överförs till arvtagarna genom arv samt situationer där innehavaren flyttar utomlands innan medlen tas ut. Dessutom kan aktiesparkontot i vissa situationer förhindra att vinstutdelning som utländska investerare får från Finland beskattas här, eftersom utländska användare av motsvarande investeringsprodukter inte kan diskrimineras i beskattningen. Det är svårt att uppskatta skattebortfallet, men det är möjligt att det uppgår till tiotals miljoner euro per år.

Vi anser att aktiesparkontot bara är till nytta för förmögna personer som kan placera betydande summor på högriskobjekt på lång sikt. Genom propositionen ökas dessa personers möjligheter att placera ännu mer pengar på kontot. Den genomsnittliga placeringen på aktiesparkonton är cirka 5 000 euro och det finns ganska få konton med mer än 50 000 euro i förhållande till alla konton. Deras andel utgör uppskattningsvis mindre än fyra procent. Vi anser inte att det är nödvändigt att öka möjligheterna för de mest förmögna personerna att investera, i synnerhet när avvisningen är att det i vissa situationer finns möjligheter att undvika skatt helt och hållet.

Förslag

Vi föreslår

Betänkande EkUB 9/2023 rd
Reservation

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 24.11.2023

Matias Mäkynen sd
Juha Viitala sd
Helena Marttila sd
Lotta Hamari sd